

Nr 39.

Av herr Sefve, om höjning av anslaget för understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.

Anslaget till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, sänktes år 1940 av statsfinansiella skäl från 252.000 till 161.000 kronor. Genom denna sänkning har föreläsningsverksamheten självfallet beretts stora svårigheter, vilket också framhållits av såväl skolöverstyrelsen som vederbörande departementschef. Denne hänvisar dock i statsverkspropositionen till åttonde huvudtiteln under punkt 201 till att det av honom i punkt 200 upptagna och i år starkt höjda anslaget till åtgärder för civil folkberedskap på visst sätt kan utnyttjas till föreläsningsverksamhet. Han förutsätter härvid, att denna i tillbörlig omfattning inriktas på aktuella krisfrågor.

Såsom departementschefen påpekar kan anslaget under punkt 200 användas till krisföreläsningar, som anordnas av föreläsningsföreningar. Dessa tjänstgöra nämligen i stor utsträckning som förmedlare och organisatörer av den upplysningsverksamhet, som bedrivs till förmån för den civila folkberedskapen. Statens informationsstyrelse beräknar, att 50.000 kronor av hela anslaget på 310.000 kronor skulle ställas till föreläsningsorganens förfogande efter fördelning genom skolöverstyrelsen. Det kan därför synas likgiltigt, om dessa 50.000 kronor upptagas under punkt 200 eller punkt 201. De komma ju i båda fallen föreläsningsverksamheten till godo. I praktiken komma dock de båda anslagen att verka på mycket olika sätt.

Under normala förhållanden försiggår en ständig omgestaltning av föreläsningsverksamheten i vårt land. Mera svaga föreningar på orter, där bildningsintresset av någon anledning blivit mindre, dö bort, under det att nya i stället bildas på platser, där det kulturella intresset är i växande. Efter krigsutbrottet har till följd av de minskade statsanslagen och de ekonomiska svårigheterna för många kommuner ett osedvanligt stort antal föreningar måst nedläggas. Om detta är intet att säga i och för sig. Tiden har nödvändiggjort kraftiga besparingsåtgärder, och föreläsningsföreningar, som ej uppbäras av starkt intresse på den ort, där de verka, böra särskilt under nuvarande förhållanden ej understödjas. Erfarenheten visar också, att om en sådan föreläsningsverksamhet nedlagts, det i vanliga fall ej dröjer så länge, förrän förutsättning åter föreligger att på nytt bilda en förening i samma eller angränsande kommun. För närvarande är detta dock ej möjligt, emedan några nya föreningar, på grund av statsanslagets minskning, i regel ej kunna upp-

rättas, även om intresset härför är mycket stort. Särskilt befolkningen i våra fattigare kommuner har blivit i hög grad lidande härpå. Som exempel vill jag framhålla förhållandena i västra Sverige, där många kommuner, som genom arbetslösheten fått sina affärer derangerade, ej kunna lämna mycket understöd till de arbetande föreningarna och ännu mycket mindre kunna anslå medel till nybildade föreningar, som ej kunna få statsbidrag.

Då föreläsningsföreningarna, såsom förut nämnts, äro de organ, varigenom föreläsningarna i krisfrågor förmedlas, har följden blivit, att icke blott kultursträvandena på vissa orter blivit svältfödda utan också att dessa platser bli svåråtkomliga för den kulturella folkberedskapen. Detta förhållande synes också ha förmått skolöverstyrelsen att hos Kungl. Maj:t hemställa om en anslagshöjning av 50.000 kronor i syfte att bereda möjlighet till föreläsningar i krisfrågor även på andra orter än sådana, där statsunderstödda föreläsningsanstalter finnas.

Såsom av det sagda framgår, skulle ett överflyttande av 50.000 kronor från anslaget under punkt 200 till under punkt 201 på grund av såväl anslagens natur som föreläsningsverksamhetens organisation medföra stora fördelar. Föreläsningsverksamheten skulle härigenom kunna komma till stånd på orter, där sådan nu ej kan bedrivas, och arbetet för civil folkberedskap befrämjas. Någon nämnvärd minskning av antalet krisföreläsningar behöfve ej heller befaras, ty såsom villkor för statsbidrag kunde föreskrivas, att ett visst antal sådana måste rekvireras per arbetsår.

På grund av vad ovan anförts kunde ett yrkande om överflyttning av 50.000 kronor från punkt 200 till punkt 201 förefalla naturligt. Då jag emellertid ej kan bedöma, hur en sådan överflyttning skulle påverka övrigt arbete för civil folkberedskap, inskränker jag mig till att här hemställa,

att riksdagen måtte besluta att höja anslaget till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, med 50.000 kronor från av Kungl. Maj:t begärda 161.000 kronor till 211.000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1942.

Ivar Sefve.